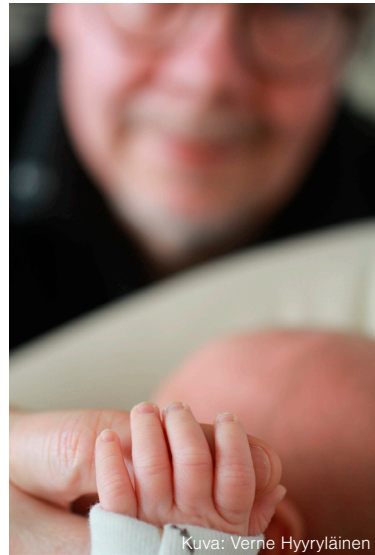

TORSTI HYYRYLÄINEN

Toivoa ja elämää 2100-luvun maaseudulla

Tänä vuonna syntyvät lapset keskimäärin näkevät maailman, joka on todellisuutta vuonna 2100. Näin ainakin Suomessa, mikäli täällä syntyville laskettu elinajanodote, pojilla 79,2 ja tytöillä 84,5 vuotta, ei jostain dramaattisesta syystä käänny laskuun. Tulevaisuus on siis keskuudessamme. Velvollisuutemme on ottaa nousevat sukupolvet huomioon, kun teemme tuleviin vuosikymmeniin vaikuttavia päätöksiä. Tämä on kestävyysajattelun keskeisin eettinen sitoumus.

Vuonna 2100 kaupungit ja maaseudut ovat varmasti hyvin toisenlaisia kuin nykyään. Paikka pysyy todennäköisesti yhtenä tärkeimmistä määrittäjätekijöistä sille, millaiseksi ihmisen elämä ja hyvinvointi muodostuvat. Eli alueelliset ja paikalliset erot tulevat säilymään, toivottavasti kärjistymättä. Ihmisten hyvinvointiin tulee laajimmin vaikuttamaan se, miten hyvin onnistumme rakentamaan tasapainon kulttuuriekosysteemien ja luonnon ekosysteemien välille.

Ihmiskunnan selviytymisen keskeinen voima on kyvyssä toimia yhdessä suurten ongelmien edessä. Yhteiset uhat yhdistävät meitä. Paineen alla altruistiset, epäitsekäät piirteet tulevat esiin, mutta ne vaikuttavat vain niin kauan kuin meillä on yhteinen näkymä selviytymisestä. Toivon hii- puessa itsekkyyks lisääntyy.

Jotta voisimme luvata tänä vuonna syntyneille edellytykset hyvään elä- mään, on hyväksyttävä, ettei sitä voi saavuttaa ilman laajaa yhteistyötä koko ihmiskunnan kesken. Onneksi olemme jo luoneet sekä instituutioita että kansainvälisiä toimintamalleja tätä tehtävää varten. Niihin meidän pitää luottaa. Mutta samalla ratkaisuja pitää etsiä ja tehdä itse.

Tulevaan suuntautuvaan toimintaan liittyy aina epävarmuutta. Tulevaa ei voi tietää eikä suunnitella valmiiksi. Epävarmuutta voidaan sietää luo- malla mekanismeja, jotka tukevat yhteisellä tiellä pysymistä. Toivon näkymien hahmottelun mahdollistaa kykymme kuvitella maailmoja, joita ei vielä ole. Olemme ihmiskuntana kehittyneet erittäin taitaviksi kuvaa- maan uskottavasti tulevaisuuden näkymiä niin, että ne tuntuvat tosilta ja mahdollisilta. Tulevaisuuteen suuntautuvia näkymiä voi kutsua visioiksi.

Visiot kannattelevat toivoa tulevasta. Ilman sitä emme jaksaisi elää ajan vitsausten ja epävarmuuksien yli. Ilman visiota toivon näkymää on vaikea jakaa. Erilaiset kriisit ja sokit koettelevat ja verhoavat toivon näkymiä. Mutta paradoksaalisesti visiomme voivat myös vahvistua koettelemuk- sista, koska ymmärrämme paremmin niiden merkityksen. Selviytyjinä tiedämme, ettei uskoa voi hylätä eikä toivoaan menettää, jos haluaa pysyä elossa.

Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA) julkaisi äskettäin (EVA 2021)¹ kyselyn, jonka mukaan 81 % suomalaisista pitää epävarmuutta tulevai- suudesta syynä alentuvaan syntyvyyteen. Tulevaisuudesta huolestuneiden suomalaisten osuus on yllättävän suuri. Se viestii mielestäni siitä, että visiomme kaipaavat päivitystä. Olisi rakennettava uskottavia ja tavoitte- lemisen arvoiseksi koettuja kuvauksia tulevaisuudesta, sellaisia, joihin voisi ripustaa osan myös omasta elämänsuunnitelmastaan.

Tutkijoilla on keskeinen rooli ja vastuu visioiden muotoilussa. Tutkijat kohtaavat epävarmuuden muiden lailla, mutta juuri tieteellinen, tutkiva

1 <https://www.eva.fi/blog/2021/03/09/epavarmuus-tulevaisuudesta-alentaa-syntyvyytta-perheenpe- rustamiskaiset-hyvin-pessimistisia/>

lähestymistapa avaa mahdollisuuden havaita nykyisyydessä uusia tulevaisuuksia. Tutkijatkaan eivät tiedä varmasti. Mutta he voivat kuvata todennäköisiä ja mahdollisia maailmoja, jotka ovat yhdessä tehtävissä tosiksi.

Mitä kauemmas tulevaan tähtäämme, sitä suurempaa on epävarmuus. Vaikka yritämme etsiä todennäköisyyksiä ja poistaa päätöksenteosta epävarmuutta, vapaasti arvoihin sitoutuneille valinnoille eli politiikalle jää aina tilaa. Tiedejulkaisun tehtävä on palvella tutkimustiedon käyttäjiä, ovatpa he sitten tutkijoita, poliitikkoja, viranomaisia, yrittäjiä tai kansalaisia.

2100-luvun maaseutuihin liittyviä ajatuksia on tämänkin lehden sivuilla. Tutkijoiden katse on vahvasti tässä ajassa, mutta tulevaisuuden ratkaisujakaan ei piilotella: mahdollinen maaseutu näyttäytyy niin turvapaikanhakijoiden kohtaamisten, paikallisten tuotannollisten symbioosien kuin koko yhteiskunnan näkökulmasta. Tutkijat pohtivat myös maaseutuvaiikutusten arviointia sekä koronapandemian vaikutusta muuttoliikkeisiin. Nuoren yrittäjän toiveikkuus kontrastoituu palkitun kirjailijan kuvitelmaan tulevaisuuden maaseudusta. Ajankohtaiseen aiheeseen tarttunut Itä-Suomen yliopiston opiskelija Anni Leskinen tutki opinnäytteessään gradupalkinnon arvoisesti omavaraisuutta tavoittelevia kotitalouksia. Niiden osuus tulee todennäköisesti kasvamaan.

Maaseutukuva-osiossa olevat valokuvat 1900-luvun alun suomalaisesta maaseudusta ja ihmisistä ovat erityisellä tavalla toivoa herättäviä. Leo Montosen valokuvista välittyy poikkeuksellisen hienosti inhimillinen lämpö. Montonen ei kaunistele tai kauhistele, vaan kohdistaa katseemme ihailtavan tarkasti – elämään maaseudulla.